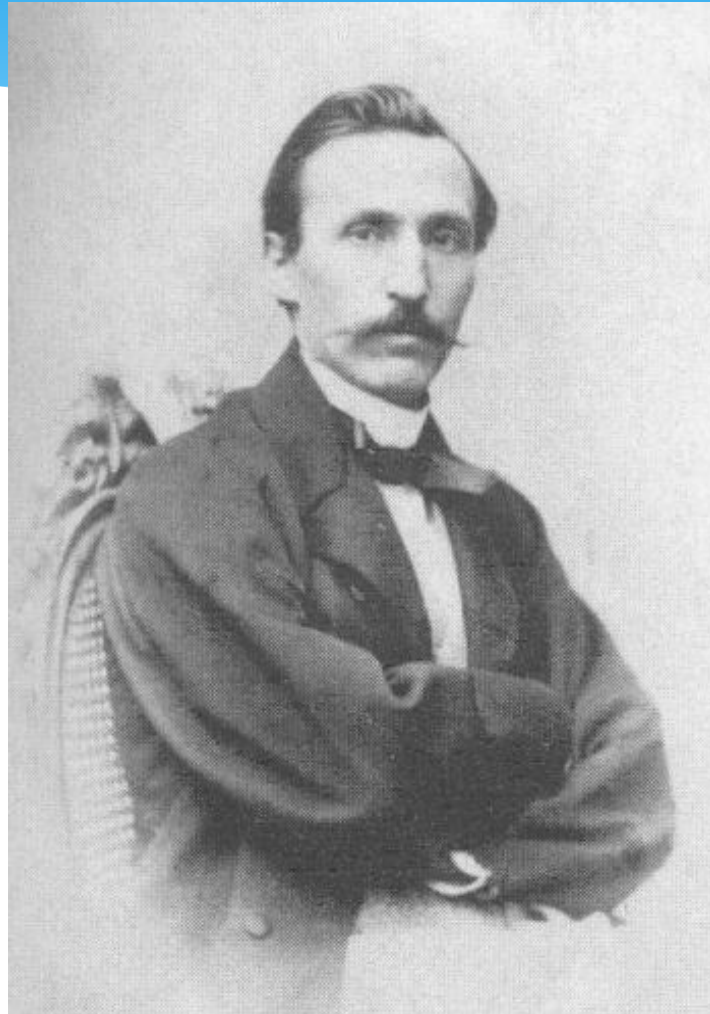

Художньо-публіцистичний цикл “Листи з хутора”

ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ

ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ

ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ

- * Постать Пантелеймона Олександровича Куліша в українській фольклористиці другої половини ХІХ століття одна з найзначніших. Це дивовижний талант універсального типу, чия багатогранна діяльність ще належним чином не вивчена і не спопуляризована. Коли називаємо ім'я Пантелеймона Куліша, то в контексті зі словами “робота”, “творчість” органічно вживаємо поняття “вперше” та “Україна”.

ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ

- * Літературно-художню, наукову творчість П. Куліша вважають за подвижницьку та новаторську: він першим почав писати українською мовою наукові праці, чим заклав основи української наукової мови; став “батьком” українського роману й одним із перших творців російської історичної романістики (знамениту “Чорну раду” видав українською та російською мовами); запровадив новий фонетичний правопис (“кулішівку”), яким, із незначними змінами, користуємося і нині.

“Листи з хутора”

Художньо-публіцистичний цикл “Листи з хутора” (1861) прикметний критичною оцінкою кожної цивілізації з погляду моральних і національних критеріїв: письменник-культурософ із русоїстською далекоглядністю застеріг від захоплення урбанізацією і розриву зв'язків із природою, вказав на небезпеку денаціоналізації через нівеляційний науково-технічний прогрес, звеличив хутір як осередок національної самобутності, опоетизував патріархальні мораль і побут, протиставивши їх новим “цивілізаторам”, у яких “усе тільки сбит і потребленіє на умі”, високу етику простих хуторян.

“Листи з хутора”

“Листи з хутора”

- * Куліш відомий своїм негативним ставленням до козацтва. Проте своєрідною антитезою йому він вважав український хутір, ідеалізацію хутора й хуторянина він протиставляє ідеалізації козацтва. Антитеза хутір – козацтво тягне за собою низку інших: праця протиставляється розбишацтву, порядок – анархії, освіта – неучтву. Куліш витворює позитивну хутірську філософію на противагу філософії козацької волі, яка у його свідомості межує із вседозволеністю і має суто негативний характер.

“Листи з хутора”

- * Саме з хутором на його думку, пов'язаний і той тип цивілізації й культури, що його пропагує П. Куліш. Ця цивілізація і ця культура має оборонний характер, тому є ретроградською, консервативною. Письменник проти прогресу, бо переконаний: “Коли треба на щось, щоб одні люде, як-то ангеляне, попереду всіх ішли, то, мабуть, і те треба, щоб інші, як-от ми, українські хуторяни, позаду оставалися”.

ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ

“Листи з хутора”

- * Наївним видається бажання П. Куліша творити ідеальну націю, в якій не було б “погані”. Наївним є його протест проти цивілізації і вимога залишити українців зосібна для майбутнього відродження людської породи:
“Цивілізація, кажуть, веде чоловіка до всякого щастя... А як же ні?... Що тоді, панове? Де тоді возьмете людей, свіжих душею і міцних здоровім, щоб іншим робом зопсовану по всій землі жизнь поправити?... Так покиньте ж хоч нас, будьте ласкаві, по хуторах про запас: може, ми вашим правнукам згодимося” .

“Листи з хутора”

- * З цього огляду Куліш протиставляє хутір як осередок життя людини, не зіпсованої ворожою її душі цивілізацією, де вона може здійснювати безпосереднє спілкування з природою, з вічним й сталим, і чужому українській культурі місту.

“Листи з хутора”

- * Справжнім охоронцем українського народного духу є селянин, хуторянин. “Це не чорнороб-пахарь, а людина в повнім значенні слова. Його не вдосконалила сучасна освіченість. Він нічого не бачив, крім свого села. Він не знає грамоти, зайнятий лише польовими й хатніми роботами. Слово Божіє, яке він чує в церкві, укорінюється в ньому одними лише явищами природи, які він любить несвідомо, як немовля свою годувальницю. Але в усіх його поняттях і діях від погляду на самого себе до поводження з сусідами, вражає нас саме якась велич, в якій відчуваєш природне благородство натури людської” .

“Листи з хутора”

Пантелеймон Куліш
Зазивний лист до української інтелігенції.
Листи з хутора.

Бібліотека газети “День”
Україна: Київ, 1991
Серія “Броньбівні публікації”

НАШ
Формат

“Листи з хутора”

- * “Листи з хутора” П. Куліша – це чи не перші памфлети в українській літературі, в яких автор з філософської точки зору підносить вимогу своєрідного цивілізаційного й культурного розвитку українства, на шляху якого широка освіта і знання чужого мають поєднуватись із збереженням власної традиції. Саме за такої умови хуторянство, тобто українство, не зазнає виродження і, за П. Кулішем, складатиметься таки з людей, а не паненят.

ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ

- * Пантелеймон Куліш зробив великий внесок у розвиток української науки та культури. Рано усвідомлена ним власна «місія» – піднесення українського народу до рівня європейських, встановлення Божого порядку на рідній землі – подвигала Куліша на багатолітню невтомну працю, якій стала «знаряддям і засобом здійснення місії», а обсяг виконаної ним роботи є справді величезним: «проза, поезія, журналістика, вся на джерелах побудована, широкоюсяжне листування», як зазначає Юрій Шевельов.